NAISTEN VALMIUSLIITTO

21.2.2018

Eduskunnan puolustusvaliokunta

Asia: O 66/2017 vp Vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY:N LAUSUNTO VAPAAEHTOISEN MAANPUOLUSTUKSEN KEHITTÄMISEKSI

Päivitetty yhteiskunnan turvallisuusstrategia nostaa järjestöjen roolin entistä merkittävämmäksi varautumisprosessin eri vaiheissa – niin onnettomuuksissa kuin häiriötilanteissa. Järjestöt kouluttavat vapaaehtoisia, ylläpitävät erityisosaamista sekä johtavat ja koordinoivat myös järjestöihin kuulumattomia kansalaisia. Tämä toiminta vaatii järjestöiltä osaamista, joka vaatii koulutusta ja taitojen ylläpitämistä. Sen vuoksi tarvitaan koulutusorganisaatioita, jotka pystyvät järjestämään sekä yksittäiselle kansalaiselle että järjestöille turvallisuus- ja varautumiskoulutusta. Turvallinen yhteiskunta rakentuu sen turvallisuuskäyttäytyvistä yksilöistä, mutta järjestöjen erityisosaamisella tuetaan myös viranomaisten toimintaa.

Naisten Valmiusliitto ry ottaa tässä lausunnossaan kantaa erityisesti naisten varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen, mikä on liiton yksi keskeinen tehtävä. Naisten Valmiusliitto ry on tukenut Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) toimintaa organisoimalla ja järjestämällä naisille suunnattua varautumis- ja turvallisuuskoulutusta yhteistyössä jäsenjärjestöjen kanssa kahdenkymmenen vuoden ajan. Liitto järjestää vapaaehtoisten naisten voimin valtakunnallisia NASTA- ja PikkuNASTA-valmiusharjoituksia sekä alueellisia yksittäisiä kursseja. Ympäri Suomea järjestettäviin NASTA-valmiusharjoituksiin on tulijoita vuodesta toiseen huomattavasti enemmän kuin heitä voidaan ottaa. Harjoitukset ovat avoimia kaikille suomalaisille naisille eikä osallistuminen edellytä minkään järjestön jäsenyyttä. Suuri suosio kertoo naisten koulutustarpeesta ja halukkuudesta saada tietoa- ja taitoa erilaisiin arjen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä mahdollisuuksista osallistua vapaaehtoiseen maanpuolustukseen. Nämä perustelut ovat tulleet esille harjoituksen osallistujille tehdyissä kyselyissä. Naisten Valmiusliitolla ei ole kuitenkaan tällä hetkellä enempää taloudellisia resursseja järjestää koulutusta kysynnästä huolimatta.

Turvallisuusympäristö on selvästi muuttunut ja ihmiset kokevat entistän enemmän turvattomuutta, mikä myös osaltaan kannustaa hakeutumaan koulutukseen. Osa koulutukseen hakeutuneista on valmiita sitoutumaan yhteiskunnan varautumis- ja/tai virka-aputehtäviin. Varautumis- ja turvallisuuskoulutus voi parhaimmillaan tuottaa osaamista ja lisäresursseja viranomaisille ja puolustusvoimille, mikäli siihen resursoidaan. Koulutus lisää vapaaehtoisten suorituskykyä. Naiset ovat toivoneet pitkään, että heille osoitettaisiin sellaisia varautumistehtäviä, joihin he voivat sitoutua ja mikä mahdollistaa selkeän urapolun vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa ilman, että käy vapaaehtoista varusmiespalvelusta. Vartu-koulutus on mahdollistanut nuorten tutustumisen vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ja puolustusvoimiin hyvällä tavalla, mikä vahvistaa samalla maanpuolustushenkeä ja henkistä kriisinkestävyyttä.

Puolustusministeri on asettanut työryhmän selvittämään vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen uudelleen järjestämistä. Selvityksen lähtökohtana on ollut sotilaallisen koulutuksen siirtäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä puolustusvoimille ja MPK:n kehittäminen entistä enemmän sotilaallisia valmiuksia sekä varautumis- ja turvallisuuskoulutusta antavaksi organisaatioksi. Lisärahoitusta on arvioitu tarvittavan 5.1 Meur.

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY
Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki
puh. 040 519 0162
www.naistenvalmiusliitto.fi

Selvityksen yhdeksi reunaehdoksi on asetettu myös naisten ja nuorten aseman turvaaminen vapaehtoisessa maanpuolustuksessa. Naisten ja nuorten osallistumismahdollisuuksia heikentää nykyisessä mallissa koulutuksen hinta ja työantajien vaihteleva koulutusmyönteisyys, jotka eivät ole samanlaiset verrattuna sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen. Maanpuolustuskoulutusyhdistys ei ole pystynyt resursoimaan koulutuksen kehittämiseen ja järjestämiseen sillä vahvuudella mitä sille on kysyntää naisten keskuudessa. Tähän ovat osaltaan vaikuttaneet taloudelliset resurssit ja laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta, joka ei määrittele naisten vartu-koulutusta MPK:n julkisoikeudelliseksi tehtäväksi. Tästä syystä naisten ja nuorten varautumis- ja turvallisuuskoulutus tulee saada julkisoikeudelliseksi tehtäväksi, jolloin koulutuksen kehittämiseen ja toteutukseen tulee selkeämpi taloudellinen tuki. Sen seurauksena kurssimaksut saataisiin pidettyä osallistujille edullisina. Samalla se varmistaisi sen, että sosioekonomiset taustatekijät eivät vaikuttaisi osallistumismahdollisuuksiin.

Naisten Valmiusliitto ry toivoo lausunnossaan erityisesti huomiota siihen, että taloudelliset resurssit turvataan varautumis- ja turvallisuuskoulutukseen ja sen kehittämistä jatketaan suunnitelmallisesti sekä yksilöiden turvallisuuskoulutuksen osalta että yhteiskunnan tueksi järjestettävän varautumiskoulutuksen vahvistamiseksi. Vapaaehtoiset tarvitsevat tuekseen palkattua henkilöstöä varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen toteuttamiseksi. Palkatun henkilöstön tehtävänä on tukea vapaaehtoisten toimintaa, koordinoida ja kehittää koulutusten sisältöä, sekä vahvistaa yhteistyöverkostoja. On selvästi osoitettu myös, että naiset tulevat naisille kohdennettuun koulutukseen enemmin kuin sekakursseille.

Mikäli vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen organisaatiomuutos päätetään toteuttaa hallitusti, niin siihen toivotaan kahden vuoden siirtymäaika. Lisäksi laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta toivotaan otettavaksi uudelleen tarkasteluun naisten ja nuorten aseman parantamiseksi ja tasa-arvoisuuden lisäämiseksi varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen osallistumisessa. Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle toivotaan määriteltävän naisten koulutus myös julkisoikeudelliseksi tehtäväksi. Lakimuutos ja kansalaisten koulutustarve puoltavat lisämäärärahan saamista koulutusorganisaatioille, kuten Maanpuolustuskoulutusyhdistys ja Naisten Valmiusliitto ry:lle.

Uusimman kyselyn mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kouluttajista 75% tulee jäsenjärjestöistä, mikä osoittaa järjestötoiminnan merkityksen MPK:n toiminnan taustalla. Vapaaehtoiset haluavat kuulua koulutusorganisaation lisäksi johonkin aatteelliseen järjestöön, jolla on tarjota monipuolista toimintaa koulutuksen lisäksi. Vapaaehtoisten toiminta perustuu vahvasti yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokemukseen, johon järjestöt pystyvät vastaamaan.

Jokaisessa muutoksessa on mahdollisuudet ja omat haasteensa. Mikäli muutos päätetään toteuttaa, niin muutoksen johtaminen ja suunnitelmallisuus ovat tärkeässä roolissa. Muutokseen tulee silloin varata siirtymäaikaa ja resursseja sekä huolehtia hyvästä viestinnästä eri toimijoiden kesken.

Naisten Valmiusliiton lausunnosta lisätietoja antaa pääsihteeri Kaarina Suhonen, kaarina.suhonen@naistenvalmiusliitto.fi, puh. 040 5611655.

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY

Anne Holmlund
Puheenjohtaja

Kaarina Suhonen
Pääsihteeri

NAISTEN VALMIUSLIITTO RY
Döbelninkatu 2, 00260 Helsinki
puh. 040 519 0162
www.naistenvalmiusliitto.fi